

ספרות ואומנות

קרדרמן רץ

מאת דב כהן

(ביבליוגרפיה של שי עגנון, אבי השור)

דבר? חזך השור וגעה זה געה וזה פועה, ואין זה מכיר ישענו ש' קה, כמשל של שומשים בירושלים, השור ארכוכה לשונת ומלה לא יהגה בגרונו, היה ולחש אבי השור, מה אתה אבקש בו? נשתחה השור לפניו ורמח לו בלבשו מה שאין פיז. יכול לגוזג. ביגס אבי השור כל מחשבתו התחילה מההר והושב. מתחבנה גוררת מחשבה ולבסוף פעמים מעדתו ופעמים שלא מעדתו מבעיט לאמט. הביג אבי השור לסתוך דעתו של השור ואמר לה שם מקום נאה מעשרה זו, מצעת ליבני ומשתתף מבקשי תחתבי עט. שונען לו השור בקרניו ופשת את אשא. וודע אבי השור שהשור פרוש עצמו לפניו כדי שירכב עלו ויביאנו למקום כשר להחביא עצמו מפני חור האוב (עמ' של'ז).

ההקבלה בין הקטע הזה שבוחיתת האסיף לבין הקטע מסווג מעלה בברירור את הניגוד הזה שבין לשון השור המהתמצת לדבר ואינה יקרה ומילא אין כוונת געיתה מובגנה. ובין זו השור המביבת מאליה ולא בלבד כוונת ייבטה אלא לשון ייבטה מובגה ומספרותן אבל דין שלא הוקן בכמה וכמה ערד השור עלה קרייה עגנון בלבו ורמלה, ערד שהציאו מתרון והашפה — היה השור רודריה קרני לארשו — — לסוף עמד שרשוי מרובים וצמרת שלו בשפטם. כאמור אבוי התקשרו עיגנו בשינה וונתמן. בפוארים גנער משנתנו שמען קוז' בבה. כך גילה אחד ושני יצירות ושלושה יצירות מוד שבעה יצירות (עמ' של'ט).

ראה הוקן את בעל המלחמה-וושטטה נפשו ממנה. הביט עלי השור כאחוב שמייס באחובו וקסקשزو בלבשו. אם אנו מתרגמים את הדבר גלsson בינו לבין אסם נן תרגמות פשי החתקן אוריון אם לא לשובתני אני מתכוון. ומיד המתייל השור מפנה בקרניו והיה מנגה והולך עד שתרגה כמה אוביים. — — ראה הוקן כל שעשה השור באוביים. חורה נשמטה. (שם)

גם עתה לשונו של השור כוונת מסתברת בדורק מהסבראים. אבל קרנו של השור מעשייה מחרבאים בירוחה מגולו-ירמישרים. שאילא שהציגות אותו זון נתן כל ישבבי העיר, עד שעיסרו לו לשור חבילות של הוסטם והכו לפניו בדילים והוא מוקדים ושורם לפניה וקוראו לשובנה על שמו ושם בעיל אביה-שור. לאומה, שמחד הסיפור מרגינגי לאוות עיקרו של השור בקרניו והוא אף מכין אותו לה, לאחר שעירום עליו אותו שכן רע' ושיחטנו בגדיר אכילה ריהן ישען, לאחר מותשו את שאא' על פניהן יירוי על הפשע שפטעו בו.

ב

ארבע פעשות אדם בטיסוף המעשה — שניים גוים הם הוקן ושבנו הרע. ושניים ירדים, הם שננו היותר ודרכ טוטטום הפסוף, ונוטפת עלייהם נפש המטרח הפורח בלשונו אגו (אם אתה ורדים אספ' לך) שאילא חור אויל שבן הוא ממשך בלשון אגנהן, שהוא משלב שלוש פעמים במלה-ילכנית, בשלוש התווים העיליל. אשית. בתמלול הסיוויה, כאשרו רואים אותו יקן שבוחמת שור איינו חסר כלום ("הלאו הלא"). שנית, רואים את אנו באועלם הוה לא לעולם הבאי). ורדים, כשהוא ירדי, הם שננו היותר ודרכ השמחים בישועה שעה להם השור. הוא אונשי העיר נשותה בקרוב כשיתן הקירוש צבורי. הוא את אוביינו בירדו, וקרןיהם כר השמיותם לאוות והילגת כלא שארם גטאל. לאמור, שיבתנן נשמעת מלאה, עניין זה, שהוא כבוקדו של סיפור המשעה, בולש ונובל וווקא מתרן קר, שהמספר, המסים סיירו ביבירו של השור המה, פתחו אל מלתו של השור החוי. וכן בבוואר לספר על הימים, שביהם באויים לעיד ונתחבה הוקן בעמורתה.

סיירו של שי עגנון "אבי השור" (נדפס ב"דברי", כ' סינ' תש"ה, ומוכנס בספרו "עד הנה", מהדורות תש"ט וכן תש"ט, עמי' של'ז-שמ'ב), הוא מסיפורו האגדה של ירושלים, סייפורו הדר באחת בה קרייה עדרעתה בשם אברותה, סייפורו הדר באחד פרש. עירקו מעשה בזוקן, שלא היו לו לא בנים ולא אשה. אבל בית קפן היה זוקן בכמה וכמה ערד דרכיים, בין טבא שכנו, שנשא אשפה על ר' המיל שלשם, מה דעתך על יצחק וסוניה. על ר' פיש ור' גולדס; ובערך הץ דורותם במעשה הכלב בלבד, שהיה נפרשה סתומה בעיני הקראאים; עגנון עלה מלה, ששה מטה לאהובינו ושתת שור הפטר ושותה והמשו הבשר לאוותה, ומטענו שור הפטר ושותה האספיק למסובים. למחרה, ורבים מבני הדור אשר נישן שגדלו על ברכי האהלה והאנדרה, לבם נטה למופלא ושי' עגנון בהברה מקומות מין מדרש-פליאת הוא ומפליא לעשונות.

בדרכו הצעיר תל של אשפה, ראה שי קרא נימים מב廣告ת וועלות מטור האשפה. הזכיר והן יישן פנוי חדר מוציאם היליל! אלא אהרון אהרון חביב, ורבר בעיטה, המהשכה אתו והישן הוא שובן והואר ערד שהציאו מתרון והашפה — היה השור רודריה קרני לארשו — — לסוף עמד שרשוי מרובים וצמרת שלו בשפטם. כאמור אבוי התקשרו עיגנו בשינה וונתמן. בפוארים גנער משנתנו שמען קוז' בבה. כך גילה אחד ושני יצירות ושלושה יצירות מוד שבעה יצירות (עמ' של'ט).

הlek הוקן אצל חברו יהודי וסיפר לו עניין קoil היבטה. אמר לו חברו:

לא כשם שאהה מילא אני חמיה אתה תמייה על סליחותך, ואני תוקעים בשופר ועל מה אני תמייה. שאהה אמר שבעה לילות, לא פסקה אותה ייבטה והורי אין שבעה ללא שבת ובשבת אין תוקען — (שם)

לאורו, האגדה המגוללת, בדרכיה, במספריה המסויים מים, אם לשגשוג (הוקן מחש שורו שלושה ימים) אם כבונה (שבעה ישבעה, לילות הוה שבעה בשגתו בבחנה), הופסתם כבשומם, שלושה משׁשׁ ושבעה משׁשׁ, ואם שבעה לילות ממש, הרוי שמיעה, שושמע אביה-שור בחולב והבב היוי בעיליל, אי אפשר לפרט קול השופר, שיש ליליה תיר, הוא ליל שבת, ואי אפשר ברו שבעה שתאה קול שופר, ומילא מקורה אהורה, ולשם בדיקת מקורה, שאפשר הוא חל על שאר שבעה ליל שמיעה החלום, שלחה אוריה שופר את הוקן להקן לתוכם. ממן הוא ווכסוטום הפסוף מקירית הספר, ואף נוכטוטום מין סופר, שפיירושם עיר שוכבתם כלם. והנה הוקן נודמן לאכטניה זו שבחליפות, אמר אל לבו בלשון האזהה בלב קוראי עגנון, עיל' נתרבו הפיזר ושם והגיחותם והדרושים על בלך המונגה במנחה, וככל זאת לדעת לטען דעתה של בריה, זו שאין בת דעה, וזה מושדים שוגם חמל שלשים, עם שקרואו "הנכמת הכליה" לאלה ממש.

ברם נירגה האמת להאמר שענין כלב חוץות חוא קצת וחוץ לישיטה של עגנון, ומטעם זה רבת התפלאה ועמקה החקשתה בלב קוראי עגנון, עיל' נתרבו הפיזר ושל המחבר הצעיר ולא קבע ספרו הנטה נשבותה בזמנתו החוכמן לסגנון, ואך הסגנון היה רישימתו "עלוב ומישור", אחריו ור' הילר הצעיר ור' גולדען את עגנון האידי בקשר להראות נשבותה בזמנתו לשבון, ואך השגנון היה רישימתו "עלוב ומישור", ר' גולדען בפוארים גנער אמרו לדברים:

העקב למשורר, "אורח נטה ללוון", "הגיח" ועוד, אמרו לדברים:

זה עוקב למשורר, שנשלח לו

קי בנות שלם שע"ז ברכין ע"ז

ישב בארץ אקדושה", ראה אותו

וְהַמִּגְבָּהּ דָּלֹת, את עגנון האידי

בקשו להראות נשבותה בזמנתו

חומרו לשבון, ואך השגנון היה רישימתו

זאת מאבר לא חפר הוא בעצמו

זים כאחד האדם בלשונו, אך

אשון שتفس ש. י. עגנון בספר

היהה לשונו הוא ואך לשונו:

ד האדם שהוא סופר חד בדרא,

ות בלשון ישנה, שא-ער-על-פ' נס

במהות בלשון עגנון, והגוצץ באורו

ונמה כראת אורה בגדירות רוחו

ות, בסגנון עתיק, שמרמת יפה והוא

כך יצא זה עתיה מבית לציקה

חיצות מאבני שיש של ספרותנו

יר' גודס את המליצה החוקה, את

את המלים הצנעות והמבויות,

ספרים וশאלות, מלט' שעניינו

זין השימוש בשעה של שלוש

אתון יבין הבריות, כשאתה מזרן

ו קולן". (לעגנון).

את מילוט-ירמולוגית מחרוזות

והבריות התחללו לכטוב ולהשוו

: מליטים יקרים, שקדם לכטוב לא

ולטלטן ממקומם, שם חוו נחאות

קשיבות לעצמן כפנינים בקרע

עתה טبع שי לשבנה של ארץ

הספרותית החדש: "עקר הטעם

של עגנון טبعו והוא לנפשות

השנים האחראות עכotta, כנמת ישראל כוותה,

שהיתה מדרתית כה, בלשונו של

מאמרו: ש. י. עגנון, בספר דמות

ת ישראל במדינת ישראל, מדרת

עגנון, שהוא פרי עמל ועכבל

(שם) ומילוד מה היה על

לשונו וסגנון הערבית. ביל' זהה פוב זה לשון עגנון, בראשיתו בעגנון" ובאוו "עקב ומישור" — ראשית הכהה עתיקה של ספר חכם צער, שכלל חחת עשו המופלא את כל הלשונות של ארץ ישראל היחיד במקומו. והויא לה מוניטין: גלה געה וגאה מכאן, וירושלים של זהה.

באותם הימים היו הכל משיחין בספרו תרגול של שי עגנון... תמול שלשים. וכך שואלים זה את זה הכהר קראת "המלך שלשם", מה דעתך על יצחק וסוניה. על ר' פיש ור' גולדס: ובערך הץ דורותם על עניין הילך בלבו, שחייה נפרשה סתומה בעיני הקראאים; עגנון עלה פה שחייב שפה פשטית פלאה. ואמר דרשו ורבים מבני הדור אשר נישן שגדלו על ברכי האהלה והאנדרה, לבם נטה למופלא ושי' עגנון בהברה מקומות מין מדרש-פליאת הוא ומפליא לעשונות.

ולא שיצירות אחרונות משוחחות את הראשונות והכל מנחים את ספריו הישנים וועתקים רק בחדרים, יישן פנוי חדר מוציאם היליל! אלא אהרון אהרון חביב, ורבר בעיטה, המהשכה אתו והישן הוא שובן להדר. מסיע לה מחזק ומשיבתו ומשמש לו יסוד שההונן כלו עמד עמד. וקילוט נוי הוא לאילן והגאות שרשוי מרובים וצמרת שלו בשפטם. כאמור אבוי קראו "תמול שלשים" ומלקטם אומרים: עוזא, אמר בושט אשר חינטו ליל רוח, היו קראים בספר החדש. קילו הר וחתוב שעילו בשפטם. ומכאן שי' עליון. וקילוט נוי הוא לאילן והגאות של עז'ה ממעש.

ברם נירגה האמת להאמר שענין כלב חוץות חוא קצת וחוץ לישיטה של עגנון, ומטעם זה רבת התפלאה ועמקה החקשתה בלב קוראי עגנון, עיל' נתרבו הפיזר ושם והגיחותם והדרושים על בלך המונגה במנחה, וככל זאת לדעת לטען דעתה של בריה, זו שאין בת דעה, וזה מושדים שוגם חמל שלשים, עם שקרואו "הנכמת הכליה" לאלה ממש.

אף כותב הטורים האלה נדרש כמה פעמים לדריש במשפט שונגה זה, ואמר מה שאמר יידע על שפטם במקצת ובמקצת וביקש לדעת את כל האמת לא נסתפק קיא, נב' היל' פירושם של דברים... כרך הקורי' אים, להבדיל, בקשו לדעת את כל האמת בוליה, ושם שהוא שורייה הדעה כי בלך במאית משל היל, והוא היל מתחשים את הנקש. שבני אדם סקרים הם מטבחם והאבירים לדעת אותם דברים שאים מתקבלים על דעתם. יא, עז'ה ממעש נטה עז'ה יודיעם. ואין דעתם נטה עד שיריעים שעם יודיעם.

אף כותב הטורים האלה נדרש כמה פעמים לדריש במשפט שונגה זה, ואמר מה שאמר יידע על שפטם כלם. כרך מילר שונגן לאכטניה זו שבחליפות, אמר אל לבו בלשון האזהה בלב קוראי עגנון, עיל' נתרבו הפיזר ושם והגיחותם והדרושים על בלך המונגה במנחה, וככל זאת לדעת לטען דעתה של בריה, זו שאין בת דעה, וזה מושדים שוגם חמל שלשים, עם שקרואו "הנכמת הכליה" לאלה ממש.

ונסתמו עגנוןינו של איזו אגדה, כמו' שפטו לו

הילדה קשה, והסתום נחזרו לו שבת איזה במלחה שאין

אחריה קראת היל — וילא ידע "בן" זה כי ציד היל

וראותה מותקות ליפוי, ומזכיב לתלפיות, ומגיד היל

תהיית. — אשלה מפי מענה לשון באותה דלה

נתפרקתה לי, והוא כיראת חוץ' לשיטת: ילמדו רבנו

למה נתקו בבלב כלך ולמה נדעתה שונגן לאם

משל היל איזה טרואת שאל ליל דבון

את דבון — ויהי טרואת כיראת יפה והוא

לו יצא זה עתיה מבית לציקה

חיצות מאבני שיש של ספרותנו

יר' גודס את המליצה החוקה, את

את המלים הצנעות והמבויות,

ספרים ושאלות, מלט' שעניינו

זין השימוש בשעה של שלוש

אתון יבין הבריות, כשאתה מזרן

ו קולן". (לעגנון).

וראו ליהר, כי עצם
ר' אליהו בחור (בבא דאמג
קאמן גין אונטנא צו מורה
היריט הת אושט גיטרבון /
אוזו קרייא / אווי איני הערט
די הין וועק טיב איינן גראוש
דא גיבילבן). כלומר: הא ב-
עד לאחר שרהורעה הגזיא לא
ופירות וצאנע עדר אחד או ?
לא נשארה פרוסת אחת, ומ-
הספר לידיישיזידאנא (ברואן
בקשות ההואן ופסח עלייה
טאטלואג (קי — פ), ואין
לשונן קווקזיאנו שם משם בסיפון
לשונן מו בבלדה שלפנינו -
"קוקעניריקו", (היא אולגען ק-
לעגנון התוהגה שבל עורך לשח
דעם האן, נישט דעם קווקזיאן
מיי האבן געקרייעט לאנג
ועעלן מערשישעם קרייען לע
וועלן ליגן קאפעירער. כלמוני

לְמַקָּרְנוֹ

ל שלות מאמרים ניתחו בטלת". ח"ר ש ספורי אוריינית בצייר ה"נ"ל מתייר הדמיות על הצל אגדות ומטביכים ודרכי יודעים המבקרים, שעலיל בנוחה על סייר עמי, שאלה, כשם אוורית שאלות נמציא בסיפור העממי ומזה ומה שינו — ולמה עברו, שביל התרבות אם של עגנון שלמה. אלוי אף חדש על יצירת מהברנו ושימם, שהווילו שם הסברו ומיזוריים. בין עשות המאמרים על "הכנסת כליה", לא מצה הפמי גוף עד שנותגלו בשם "שיותם יקרים", ש

השיבות היקרים והטפחים
מדורגים בערך רוכב מפי
מיין טובייל בן איין
המסדר אלימלך זאב שטערן
בספרון, אך לאילו ונזכר
שפירא בתוספת זצ'ל, ותול
אפשר רק לקבוע שהספרון
זהו. לא זכה הספרון לפון
רבים מחוקרי עגנון, לא ה

— ועל כן יורשה להביעו
“מעשה שטיפר ר' ז
משיגעוו זיל שמע מפין
הරוחק בעל “אהוב ישראל”
אחד מהשידיו ושמו ר' א'י
ליישב יומ ולילה בבית המה
את השיתות מדריך הסדרים
לחם לאכזר, ולו בת שה
ונימאת. ותני היום אמרה ז
עתה לא צערתי והונחתי
באחא הצלת, עת דודים, להו
על בן תירא לשלשות מת
זיעין לה בעלה: הבה עזה
הנה אהה מהheid רבענו ואלי
ונמה גס אהה לפנינו תוב
כלבריות ויבוא לפניו הדריש
ר' לבון: עשה את אשר אומר
כבבוד אנטפטן וטולילו וכו'

שׁוֹב אֵין בְּנָמְצָא לֹא שֶׁד לֹא שְׂדָה ;
אַתְּ תִּקְרֹרֶה עֲדָיֶם כְּרָסְמָן ;
אָנוּ לֹא אָתְּ נְמָנוּ .

תְּבוּרִי סְבִתָּא וְגַכְדָּה, הַיְכָן – גַּכְדָּר פְּלָעָן ;
גַּכְפֶּלֶר קְרַחְזָק, הַעֲנִי קְאַזְנָדָא ;
וּנוֹנְפָה תְּנִישָׁה חֻוטִיחָוֹת בְּלָמִישָׁה ;
וּוֹשֵׁב לוּ נְכָה פְּעִירָה-פָּה לְאַדָּה .

בְּבָבוֹב מְקִישׁ בְּשִׁמְעָה, מְתַמֵּן : זְרוֹעָן ;
שְׁעִינֵּים שְׁמַעַיִם : מְזֻמָּן וּמְזֻמָּן ;
הַחִיא אַפְּסָר : בְּחִזְקָות-דְּלִיל-דְּשָׁבָה ;
עַרְכוּ סָאָדָה, סָעָדָה שֶׁל שְׁמָתָה ;
אַתְּ תִּקְרֹרֶה עֲדָיֶם כְּרָסְמָן ;
אָנוּ לֹא אָתְּ נְמָנוּ .

– וּנוֹתֵר הַמָּנוּ

הבלדה, האגונה לשלוות יסודותיה — יסוד אפי' על דרך טיפוד-מעשיה; יסוד לירוי על דרך שיזרו של הלה רוח כובל המביה את כל הבוטה; יסוד דרך שיזרו של דרך עירוב שיתה קטנים — עירקה הוא במשמעותם של שני קווים: הקו האחו — סמוכה על מושב וזרכו בשירותה העממי, הוא מושיב הנרצח, שינויו מקיים את עצמו מעבר לרצף בחזקתו מוסר הכלויות של הרוזה וסביבו; הקו الآخر — רמיוחה-המל, שעל פי הῆר השוואת והאנכלה עדרותמה היא כמשל לנמשל שהיה, בכל הגון, לעיני המשורר, טבח ישראל בימינו. (ואג'ם, לימים פירסם המשורר אלף צ'ב-זוקונגעט), אוגוסט 1957, פואמת בעשר המנות:

אם עשה מיט או קו ווּסָא האט פראולירן אייר מו, כלומר:
משעה בפורה שקיימת את המו שלה, וגינגה קיפות הקול
בზיהה, ואף היא, כנאה, משל לנמשל, אף היא עניין לנוּפָן).

בנition של הבלדה ארבעה בתים: בית הפניה הוא עצם סיפורו המעשה, ושלושת אבותים שהארתו הם חיו של השיוור, קללה של הפורה שנשותה בשלושה גיגנולים, שהם בחינת הדרגה של מוסר-הקלות על השוויה והאכלה. תחילת הרוח הוא ממשו של קל התלונה וההאשמה, ושםעה הוא התבונש-בכפר, הרועה והוא כובל תהייה על עצם אפשרות כי שיירו של הנרצח לאחר רצחית, ופרטונו הוא פתרונה של הפליאה, שכן עמידתו בתחומה של האמונה; אתורי בן תער הוא ממשו של קל המונע וההאשמה, שומעה הוא התבונש-בכפר, אדוניו הוקן, ואף הוא כובל תהייה על אפשרות של חי הרצח לאחר רצחית, ופרטונו הוא עמידתו במציאות של שדים, אך הוא מתגער הימנה, שכן תפלת במציאות של הבדיקה; ולסוף נעשה אפייל הובוב והמיתו ממשו של קל התלונה וההאשמה, ושומעתם הם הצמד המפרוסם כל מרשת-ערכין, הסבאת שומרת המסורת והגבידת היורש אותה: ומה שתיה בחייבת תחיהה תמה ובחייבת תחיה בקורותיה, געשה כאותה וודאות עליונה, שבבאותה היא נאגדה, הונחה מדור לדור, כתמציתת החויה והנטיגות.

ומאפר מוסגר לעוני חברה האחת, חברה הגעה
(“מו”). היל מאכיה בפתחם הנודע: כי בענין ני מונט, ני
גראונדוויל (מוסח מנדלי מוש) : ני שמן ני מון, ני
זוקוּרְדַּגָּן) וכבר בואר הרוב י. ל. אבידן (איידיש אמע
ריינק”, 1929- עמ' 267) שהכוהנה היא לאדונין כפר
שידוך מנכסינו ואין לו בהמה (“מו”) ולא צאן (“מע”)
ולא עוף (קוקוּרְלִיקְוּ). ועוני מה בסגול קול החאן
כבר נדרש לתוך הכלוב: ומה קול החאן הזה באוני (שם) “א
מי” (ז”) וראה, למשל, שירו של שלמה מנדזקרן (שירי
שפיטרברג, 1901, עמ' 79), שקבע את הכתוב הזה כמווטו
זה הוא מההאר שמחת חוויה ומוטופר בו לעוני הקראיה
הברונה בה והמכונאות מתינוות: צאן קדרשים —
אל מול פְּנֵי פְּקוּדָא בְּמוֹ רְגֻעָה פְּנֵיָם פְּנוּנוֹ
מְהֵה מְהֵה קְלָם יְסִיד פָּה אֶחָדר עֲנוֹן.
וְנִנְעוֹן אֲמֹתִים נְפָקִים מְחֻמִּית קְלָם,
אוֹ-אוֹן קְרִיאָת צָאן קְדָשִׁים רְעֵמָה מְלָלָת עֲזָבָרִים
וְאֶלְיָה קְול מְהֵה מְהֵה קְמָת אַתְּרוּקָה פְּנֵי קְרִיאָת

אָנוֹ סִיחָאַט גַּעֲרָאָפָּן — אֵיר ווַיְיִסְתֶּשׁ שָׁוֹן ווּוֹ
אָנָּן ווּיְיִתְּן, אָנוֹן אַרְעָמָעָן וְאַרְחָ אַרְהָן,
אַגְּרָ מִישָּׁ דָּעָר בְּיִתְשָׁ אַיִּן אַרְוִיסָּ אַגְּנָעָם טָאָל,
דַּעֲתָהָרָט עַר דָּעָר ווַיְיִזְּבֶּתְּ שְׂדָרָגָט אַקְיָאַשָּׁ קָוָל ;
הַעֲרָט עַר אָנוֹ שְׁטוּבָט — מַאֲכָתָ דִּי אַזְּגָעָן זָקָן צָו :
וּוְקָעָן דָּזָן זָיָן מָה אָנוֹ נִשְׁתָּאָ אַיִּן קָוָן !
אָ, פָּאַסְטָוָלָן, אָ, פָּאַסְטָוָלָן,
עַס זִיְּגָעָן פִּילָן נִיסְתִּים אָנוֹן וְנוֹנָעָר פָּאַרְאָן :
מַעַן הַאָט אַוְפְּגָעָגָעָן דִּי גַּאנְצָעָן,
בָּאָר נִשְׁתָּאָ אֵיר מָן.

אָזְגָעָלָעָ שְׁקוּלָט זָקָן, וּוַיְגַט זָקָן לְרָלָן,
אָנוֹי אַיְיךְ דָּעָר אַלְטִישָׁקָעָר פָּאָן אַיִּהָן
דִּי אַרְן פָּאַרְלָאָפָּן, וּוּעָר ווַיְיִסְתֶּשׁ זָיָן ווּהָהָן ?
וְאַרְקָינְדָּעָר צִי הַעֲרָט אֵיר, צִי בֵּין אַךְ בִּים זָן ?
פָּזָן תִּיכְבְּעָלָעָ טְרָאָגָט זָקָן אַקְיָאַשָּׁעָר מָן,
דָּעָר וּקְן שְׁפִיטָאָוִים, צִי שְׁוִים ? — אָ טְפָרוָן
אָ, אַלְטִישָׁקָעָר פָּאָן, אָ, אַלְטִישָׁקָעָר פָּאָן
ニִשְׁתָּאָ שְׁרָעָק זָקָן, עַס זִיְּגָעָן קִיְּן שְׁדָם פָּאַרְאָן —
מַעַן הַאָט אַוְפְּגָעָגָעָן דִּי גַּאנְצָעָן,
בָּאָר נִשְׁתָּאָ אֵיר מָן.

הבאתי את המקור, שאין תרגום עשי לפנותו, גם אם רתמי עלי, שילא כדר הזיק או תלומו ; כזה :

הפרק ה-אחתורה, הפרק ה-ית'ון,

בכבר הרצוק, עני קאנרא,

שחחות בחרות, קליל משבה,

ונאמר ערכו סדרה של שפתה,

התקשרו בקשרה, חתפבו בקבצתה,

ובטעם חלקת לשוטה מפמייקה,

אכל ונויל, שתה וסבוז,

האורים פנק, אף הוא לא נשכח !

את ספרה עד אמ פרסמו,

אף לא את פמו.

ואדע בו אדע, והיבנו — כבר הדע,

בכפר נרכזוק, ענגן האנרגא.
ציא יאן בשולטו' בבקעה לפיטל
שמע רותם, בת קול של פורה חטטטל,
ובשמעו ישתחומם ואות עינינו נעצם,
המו איז נקרא, לאין עוד פורה?
קה, יאן פרוועת, קה, יאן שורעת,
נסים בעולם יש, משפט ותראה;
את פורה עד-הט ברסמן,
אך לא את המן.

בשליח שדה גנוועה זוניגת,
בן פאן כייש בפער האנרגא,
מקופת העטים אלגילה ערנזה:
שמעען, זדרים, בגיןטי עוד צילחת?
משפט נפרק נשא מוי של פורה,
רוזק פאנן – השדים? – גער גראע!

עורך, ולא הגיחו ממנה אלא קרנו בלביה, והשם ירומם
קרנו עזיז גודל^ת.

הסיפור וראי למשומות-דעתם של חוקרי אגדות וסיפורי
מעשיה גם לא בדיקת מקורו, נסוח מסורת-שלבינו, גם
לא בחתימת גיבובו, ונטח אמנות-המפה. מעינינו עתה
לפנוי על קצת צדדי-זיקה שבין הסוד המבריח את
הסיפור, ובין אותו בגאנזה ושירה, שתרי זו זו ידוות
ענין הסוד האלים שינתן לו הדבר לגלוות את העלם-
הפשע, ואבן מקר תועק כמותה בעצם מקבר תיליל,
וקורן מתל אשפה מיבב, וכאללה רבות, וככ' למשל, כבci
העיר אודואר בברפנד על הקבלה מופלאה (ביבט-העת
היהו-גומני לישורון), שנה א', חוכ' 8-9. אב אלול
תרע"ה, עמ' 310 ואילך). בענין כתיע-המוחוז, הkowski טשרוף,
המיוחס לסופוקליס, ומוצא בשנות 1912-1913 על ידי הגוט
ופיסטו ויליאם-כימלנזרוק, ונענין מעשה גנבת הבקר של
אפרילון על ידי אחיו שנולד מערצתה הרים ומיצאו
ידי מנהנו סטרירט ("שערירים") שהונמה מסכורת להם על
החולות דרומס, אבי הנבל, שהוא שריך בהמה מטה, והוא
עוושת פסורה חידה אשר תחוץ ואף-תגיד פשרתו: בית-ציב
היא, שעוננס מתוך עיל גבו מירידבקר, וטורים תהייאו:
האמניה את, בחיקת הבמה — אלילמת הירח: בטמות —
ניתנת לך גשו. וההקבלה היא במשמעות (קניט' כ') : אמר
ר' ירושע זה הוא שאמרו כשהוא כי קולו אוזן, וכשהוא
סת קוז שבנה, כיitz קולו שבעה, שתן קריין שני
חצירותו, שני שוקו שני חליליין, ערו לתוכך, מעיו לנבלים,
בני מינו לכנורות, ויש אומרים אף צמרו לתכלת". ההגי-
דרה: זה הוא שאמרונו, מעידה על אמריה פשותה, גם אם
אין להגיה עניין של קישות, לא כל שכן שיש לטופוקליס,
ולענין המשנה ראה פרקי ר' אליעזר (לא) בענין אילו של
יצחק, שלא היה בו כל דבר לבטלה — אפרו למובה בהיכל,
עשרה גידיו לעשרה נימי כנורו של דוד, ערו אעור אילו
הגביא. קרנו שמאל למעמד הר טני וקורנו ימין לקבוץ
גליות. אולם מענינו עתה הצה השווה שבין מאמר
הקדומים בחז"ו-תיזוגים ("הבהמה בחיקות היא אלילמת
ובטמות נימין לה דיבור") ומארתקודומים במישנת
הverbim ("שהוא כי קולו אוזן ושוואת מת קולו שבעה")
ובין הסיפור שלפנינו, שאתיה מזא בז מכאן אלם של
התוי ודברו של המת ומכאן עניין שבעה, אם כי לא כמייספר
קולתו אלא כמספר ליל' שמעותם.

זיקה נוספת אתה מזא בין הקאן המגלה ביבשתה
את שיטת השור ושורחו ובין העצם, שבמזהה בקרן,
המקיימת עצמה לאחר המת, והיא המילה את הרוצח
כו, למשל אתה מזא כי חמינו של יולוס מלובאצקי
Balladyna, גרעינו הוא באגדה הפשתה על העצם
המוזמת — ציגו, — מorth גערה, שנרצחה בידי אהותה
ששתקנאה בה, והחליל, שנעשה בעצם מעצמותיה של
הרוצה. או בברהען שצמת מקבורה, והוא המגלה את
פלש הרצת ומרוצחות, ואם לעצם העשה כז, הרי כאלו
וחקיקות בפשיות פבלת זידן, מלכת קרטגנו, כפי ש-

ביהא יוגדיים (אייג'איסט), ספר ד', שורה 625) (ב' ווּוְגָדִילָם
 Exoriare aliquis nostris ex ossibus ultor.
 (תרגום שלמה זדקמן): מעצמותינו. יקום עוד נוקם לזרות
 שביאו: אמרנו: בפשיטה, שכן העצם, ככלומר החיל
 שנעשה בה, יהיה היא הנוקמת בעצם זמרתה.

(מעשה בספר אורח), שכן לשונו :

די ווינקע קה, די אַיִינְצִיעָע קה,
פֿונְ-וּוֵיסֶן, פֿוֹן אַרְעַמְעַן דָּאַרְטָ אָוָהָן,
הַאֲשָׁר מַעַן בעקְלִיעָת אַין מִיטָּן דָּעַרְנָאַכָּה,
דָּרְגָּנָז אָזָא פְּרִילְעַכָּע סְטוֹדָה גַּעֲמָאָכָת,
גַּנְטִילְלַת זֶרֶם מְסָטְ פְּלִישָׁה, מִיטָּן לְעַבְרָ אָרְן לוֹגָג,
בְּעַסְפָּת צְעַמְנִיטָּן אִידָּן וּוּתְלִעְכָּן צָנוֹג,
הַאֲשָׁר מַעַן גַּעֲפְּרוֹנְקָעָן, גַּעֲרְדוֹקָעָן, גַּעֲגָזָעָן,
אַין אָן זֶסֶם אַרְחָה אַין דָּאַרְטָ נִישָׁת פְּאַרְגָּעָסָן —
אַיִיבְּגָעָסָן די גַּאֲצָעָקָה,

לעוזר לנצח

בזהר, עליי גדור וויפה עיניהם, ועתה לדעתי קרוב הדבר
ויכול לבוא לידי גמר, ואין ציריך שידוך יותר טוב.
ויאמר לו: דבר קודם עמו אמר ישר בעניינו להשמד
עמי, וכובדינו עשה, ולך יבואו ויתנו עוז שנדמה, ר' איזיקל
איציקל והרב, והבהיר נשא חן בעניין ר' איזיקל וגמר
השידוך, ויעש תנאים למ"ט, והרב נטן מתנות להכללה
ו. ר' איזיקל אמר שהוא ישלח מbijתו. מתנות להחלה
ולא עליה על דעת הרב שום דבר, כי ר' איזיקל מקיעו
היה מפומסם גדור, ופרלו איש מעל אחיו, ויבוא ר'
איזיקל לביתו, וספר לאשתו שעשה השידוך עם ר' איזיקל
בבראה, והבהיר עליי גדור וויפה עיניהם, והוא עניינה
לשוחק בammerה: מעה מדבר בעלי דבירים כאלו. שהרב
מבראו השידוך עmr? ויקח מצחתו התנאים וגם המתנות
הראות להכללה, וחדרם: נראה מה היה סוף הדבר, ותגזה
המתנות והתנאים באחרון ואות המלבושים השארלים
הזהירות בעלהיהם. והרב מבראך חכה לקבל מתנות
להחלה ומכתב מול טוב מהכללה בדרך האץ — ואין
קהל ואין קשב. ויתמן שבעו ושוביעים ואוננו. ובכל
אתם לא עליה עליה שום דבר באמרו — בודאי הוא
שורוד בעסוקיו ועיי' כך מתארו מלכטווב. ויכתוב לו
אכתח וכת עניינו:

מוחונוֹ הגביר המפלרטס ר' יצחק באנקוחר בעיר
קייטה. פלאיה נסכה בעוני, שהיות עבר זמן רב מעת
שתחנkershi עט מעלהו בשידוכים ובני היין מהכח
לקבל המברשות שהביחס לו, ואו שאן דונ ל�פ' צות
שבודא אודות טרידת עסקי לא יוכל לקחתו לו פנא
עפע' כל זמן, ובמועדם האפשר אלכש מהחונין זילך
להחיזות נפשנו במכתבו ואינו שורות מהכל והמתנות,
וואנו לא נזקן לאו לא נזקן לאו לא נזקן לאו לא נזקן

והנה ל' ר' יצחק הבאנקרעד מקייעו לא אין לו בנים
ולא בנות ל' ע' וביק קבל המכובד מהרב מבראה, וידמה
בנפשו, כי מודאי היה לו או שונא, אשר ביקש לצערו
חייב זה המכובד, ולא שת לבו ולא השיב לו. וייתכן כי
עבורי עוד ימים ולא קבל הרב מבראך תשובה, ויפול עליו
לבו ויכוחבו עוד דברים עזים מהארשונים. וגם לאלה
לא שם ר' יצחק לבו להшиб עליותם, כי לא חשב
שיהיה ממש בהבריטים, וחוי כי ארבע הימים ולא קבל
הרבי מבראך תשובה, ויתמיצץ במיוזען ובני ביתו מה
לעשות, ויאמר לו שайн לו עצה כי אם לגסוע
לקייעו ושם יתחקה על שורש הדבר וכוכביהם עשת
וישע זיבוא לקייעו אל בית הגביר מניל' ומתחל מאיד
בראותו כי אין הוא ר' יצחק אשר השתקך עזה, ויטפרק
לו מהקוורות אותו. ייען לו ר' יצחק — הנה אמרת
שקבלי ממעלתו שני מכתבים, אבל היה שאין לי בנים
ל' ע' דמיין — בודאי איש, אשר רוץ לצערני כתוב
לה, ועכ' לא שמשי טעם להшибו. ובכל זאת הבני
משתתק בעדרו ואני יכול להשיבו עצה רק, החירות

— פלוני משומך לעולם הזה ! ומי כל גדול
איך לו בתקול אלא בעולם הבא !

— מקרים: יש ארצאות, שאין בהן גלות השכינה, ל' אין כלום ויש לי הכלול, כי יוסרין יוסרים של אהבה! אבל הזריזיליה שוניות מוחשبة של ים: כל דבר מבקש לעשות קול, לחשען. ואכן התה' עדותה השמיע?

הנה קם אחד מהכמיהה. משער היסוד יצא זלאה זה פלא, אפילו אמר דבר שבחשאי. קלו וולד נוגנס לכלי הלבבות. אילנות מושכים ויזדים מהקרע יינקם משני צדוו — מאורי של מעלה ומיסוד מטה, גם אומה כשתה יודע להגיא למשיחתה יסודה; כשאתה יודע להציג לתהום הנעלם שבת שרשיטה שאינם עומדים לראייה ואינם נוטפים במחשב האחים והוק הכהלות, מתקשרים בגדי אדם רוח ברוח נעשים אחים אילו לאלו, וגם — יש מליט יונזות וושנות, מליט פשוטות, ויש בהן חיות רבל. כמו החושן מן שכבות דמעות ומחזק ומעוררות משיכחה, אילו והוורע עם מפהה הדורירה.

אשרי, המופלא אשורי תולך ואשרי כל התרבויות, הם מעתם, המשלבים איש איש בכפי כחו וכלתו, גורום אוורה אלו יונזות.

לא את הקוקוריקו; הוקוקוריקו הוא גזען, קראנו הרברט קודם אדם הראשוון וקוראו אם ירצה השם, הרבה לאחזר שכל השותחים היו מוטלים איזה. ובஹרשות הדרבים נשמע על תרגול של מעלה וקוקוריקו של מעלה, שהתרגול של מטה יונק ממנה את הקוקוריקו של מטה, וזאת שם. ואנו יונק ממנה את הקוקוריקו של מטה, וזאת שם.
 נחותור לעניין הסיפור על אבי השור ולענין פרה-המה וגראה במוסכם מה בין המספר והמשורה — הראשוון מהובי בעיקרה של מסורת האגדה, מכלל את המוטיב באופן, שועשש לוי ביבית-אתיותה חילק בעלה-חוויות הבודחות שאין שוחטו יכול כלותו, שתחום קשיותיו אין נאכל והוא משתחרר,لال הא זוג הקוניגים: האחורי שדר חירות לפניה מכלל את המוטיב בלבד בלא בית-אתיות כזה; ולמדונו, כי גם בלא אחריות שיר מגווע של הרצאה, אין זכרו וכור הפשע שפצעו בו רוצחיו גמחה; ולא עוד, הבלתי מליטה בבריות, כי כל-יתולינה וההאשנה הלשון, שימוש רכותה נאכלת בחמדת יתרה, כלות ואינטגר אך קולה מקרים עצמו גם באפס לשון, והוא זו בהברה אחת להילתו בנפש הנרצחת כולה התובעת את דינה במשפט הוריה, במלול הנהה, בזומות הובב, שכן בוחה של הברה אחת. בכוח מצפונו של עולם.

למקורות "הבטחה בלה"

מאת מאיר בומאך

שיזור, וכדבריו עשה, וילבש בגדי כבוד ויקח מרחב
מעות לאוצרות ייטע לבירא והמעד הענלה אצל
אכסניה גודלה ייכנס בה. הנהת המשרת לקראתו וקה
הטילזוק מעליו יישאלחו האם רצחה הדר לווה מעם,
ויאמר — מהלכי תיתני, ווילכלו החדרה ושכב וינה
ולעת האוכל הקיצו אוורו ישאלחו האם רוצח לאכול
ארוחת צלחים ויאמר — מהלכי תיתני, ויתנו לפניו
לאכול ולשחות, ועל כל מה ששאלחו אמר — מהלכי
תיתני. ישאלחו בעל האכסניה על שם, ויען — שם
ר' איציק קיעיעורה. ובעריך קיזב, במדינת רוסיה,
היה איש מופרטם ولو באנטארטיקה וסוחר גדול בכל
המבריות ושם ר' איציק... וידמה בעל האכסניה שהוא
זה הגדי המופרטם וישאלחו מה עסוק במאן, ויאמר
כי יש לו בת שחגעה לרפקה ורוצח להשיאת. ישאלחו
אייה עגוי שיזור מבלש, ויאמר — בחור טוב בראי
לו, וידמה בעל האכסניה בנפשו — עתה באה צת
לזרותה. וילך אל רב העדר ויציע לפניו את העניין,
באמרו אלין: הנה בא לבית' גיגייר המופרטם ר'
איציק מליעיזו ولو בתמושתם בכל המועלות, כדרך
השלדנים לאפליג העניין, ורוצח לעשות שידון, ולטרוב

יוחנן טברפקי

היה זוור הפלגה. כת זו לעתמאות וכות זו לעתמאות
כל אהת מהן רשותה בגונן. משלת ואפלו מופלג
נטבמה. מופלג בכשיוות, בודקיטים:
— מה קשורין?
אם הוא בן כה פלונית, כל השאר מפליגות את
ענן מננו. או שופסל מלכתחילה. אלה אומרים:
— חכמה אין בו זקנה יש בו!
ואלו:
— חכמה אין בו. ילדות יש בו. מעשינערות!
קרא אחד מבני החברות:
— חלומתי שארצנו תהייה ביתו של עולם ותנה
ש בה קוליאקיות — אבל בתיקול אין בה. היכן
שבך והיכן חמוץ? עולם של התעלומות... די! עייפות!
יש אומרים, שקיבל עליון שתקה יש אומרים:
בלגי לנדיגנותה חיים.
שרה

שדרות מאמראים ניזחטו את טפחו של עגנון "הנכטן כללה", חריש טפרוטי זה העלה הרבה נקודות אופנייניות ביצירה הנ"ל מבחן הפלאטטיקת ההורמור, תיאור הדמויות על גלעג' ותרצבי שבוחן הבליט אגדות ומוטיבים ודריכי שלובם ביצירה וכו' וכו'). יוזדים המכבים, שהעלילה המרכזית ב"הנכטן כללה" בנויה על סיפור עמי, אך לפניו הקורא מת'צ'בָת שאלת, האם שאחרית שאלות נוטפות: מהו הסיפור? מה ומצא בסיפור העמי ומה לסתך עלי עגנון? מה דהה ומה שניגנו — ולמה עשה מטה שעשה?

ברוחו שליל הכרת המקור לא תקופה הבנת סיפרונו של עגנון שלמה, אולי אף ישטרד הסיפור המקורי או רודש על יצירה לחברנו ואולי מגלו כל מיני פירויים. שווועו לשם הסברת "הנכטן כללה", כמודלים ומיתרים.

בין עשרות המאמרים, שקרוא כתוב הטוריים האלה על "הנכטן כללה", לא מצא אף רמז שיובילו לסת'פ'ור העממי גופה עד שנמנגן לדיוו ספ'רין סי'פ'רים חסידים בשם "שיזות קירם", השגון, לפי דברי מסדרון, — "השיזות הילרים והספוררים המבואים בספר הנוכחות טידורמים בעה"ר" רובם מפני השמעה שמעתי מאדמ'ר' בחיה טובי'ביב בן אייזיק ז"ל שמען מסדר אלימלך זאב שטערן". שנות הדפוס איבה מסוננת בספ'רין, אך הויאל ונוכר בו הרבה של מוקץ ד' צבי שפ'רלא בתוספת צ'יל, והרב הזה נפטר בשנות תרע'ע-ה' אפשר רק לקבוע, שהספרון לא הופיע לפני התאריך זהה. לא וכמה מזקרים עגנון, לא היו מעלים הרבה הרבה מפ'רושים — ועל כן יורשה להזכיר כאן:

"מעשה שיש ספר ר' ארברם הגבאי של הרה"ק משיגעון ז"ל שמען מפיו התקודש של רבו ז"ל: ביום אחד מחסידיו ושמו ר' איציק קייענער, ודרכו היה ישיב יומם ולילה בבית המדרש, למדוד ולהחליל ולעבוד בת חסידות כדורח' חסידים לאשונין, וביתו ריקם באין חום לאכלה, ולו בת שהגיעה לפראטה פרק במולחה ששאות. ויהי הימים אמרה לו אשוטו: בעל, קרי, עד מה לא צערתיך והנתתיך בבית המדרש כל ימך ועתה מה העת, עת דודים, נחשיא בתנו ואין לאל דיננו. כן תראה לעשות מה, כי בדבר זה אין לתמונין. ען לה בעלה: אהה עאה וכדברך עאשנה, והAMDר לו: מה אתה מהחסיד ר' רבנו ואליי יקהל כל העולם גוועשין, נחתה גם אתה לאפנוי תבואה, ובודאי תיזועש. ויאמר לו: ברירתה זיבוא לפני הרה"ק ויזיע בקשוח. ויאמר לו: עשה את אשר אומר לך, ותשאל משכנך מלבושך כוד קאמפאנן יטילזיך וספאדיק יפה, ואני אמן לך עות ותסע לרברא ומתל לאכטנעה בכורה ושם תעזה

שָׁדַד לֹא שָׁדַה :

כט - כבר פְּדָע

חוט בחתונה

במו ומו רמא

יְהוָה יְהוָה

דעתה — יסוד אפי' על
דרך שיזורו של החלק
יסוד דראמאטי על דרך
הוא במשמעות של טני
шибוב ודבריו בשירת העמים,
את עצמו מעבר לדצתן,
סביביו — הק' האחד
חוותה והנאלת עד תומאה
נון, לעיני המשורר, שבת
לשם המשורר אלף צ'ץ'
אימה בעשר תמונות:
דרולוירין ייר מון, לומר;
לה, עונינה קיטופח הקול
של, אף היא עונין לונטנו).
בית הפתייה הוא עצם
של אחריו המ חייר של
בשלושה גיגולים, שם
על השויטה והאבלה.
קול התלונה וההשמה,
והוא בולת תהיה על
לאחר רציחתו ופתרונו
עמדותו בתומאה של
שםשו של קול התלונה
בperf., אדרונו הזקן, ואף
של חי הנרצח לאחר
העלול להшибו, לא מונה
ואמןער הימנטן, שכן
ונוף ועשה אפלון הובר
וההאשמה, ושומיעיהם
רכליין, הסבota שומרת
ה' שעיה בחינת מהיה
כאומה ודורות תלויות
מזרע לבוב, במימות

אתה, חברת הגועימה
: ני בען, ני מען, ני
ני ממן, ני מון, ני
אבדען ("איזויש אמעע")
ננה היא לאדונוי כפער
זונען ("זונען") ולא צואן ("מעץ")
בטוגול, בקרול הרצאן,
צאנר הוק אאנאיין ("שמעון")
שלמה מונדזקון ("שיני")
את הבהיר הוא כמושו
דר בו לענין הקייראט

אַבְנִים כָּבָד
בָּקָה אֶחָד עֲנוֹ
וּזְלָם,
אֵתָה מֶלֶךְ הַעֲבָרִים
אַצְבָּרִים קָפָד דָּרִים
מַעַם וְעַד גַּזְוָלָם.